

Standpunt Flexibilisering

10 maart 2015

De Gentse StudentenRaad wenst de problemen in verband met de te verre gaande flexibilisering aan te pakken door middel van een breed pakket aan verscheidene maatregelen.

Een deel van de oplossing zien we in de versterking van de ondersteuning en de begeleiding van de studenten via een systematisering, uitbouw en versterking van de studiebegeleiding en een uitbreiding van het gebruik van blendedlearningsystemen aan de UGent.

Het evalueren van de buisvakken aan de UGent en een versoepeling van de volgtijdelijkheid zal ervoor zorgen dat algemene vertragende elementen van de studievoortgang worden weggewerkt. Het niet scheiden van de 2e en 3e bachelors en masters en een aanpassing van de deliberatieregels zal voorkomen dat op individueel vlak een persoonlijk buisvak de studievoortgang eindeloos verlengt.

De Gentse StudentenRaad is voorstander van een motiverende aanpak en pleit voor tweede kansen weliswaar onder strenge voorwaarden. De examens in de eerste bachelor bij jaarvakken en proefexamens in alle jaren kunnen studenten stimuleren en aanzetten om een tandje bij te steken. In het kader van de tweede kans wil de Gentse StudentenRaad de studenten het recht geven om, tijdens de nieuw opgelegde voorwaarden voor de eerste bachelor, een uitzondering aan te kunnen vragen om extra studiepunten op te nemen.

Elke student is evenwaardig en verdient eenzelfde (examen)kans. De Gentse StudentenRaad wenst daarom dat alle maatregelen gelden voor zowel modeltrajectstudenten als studenten die een geïndividualiseerd traject of een schakel- of voorbereidingsprogramma volgen.

Inleiding

Flexibiliteit is een grote troef in het hoger onderwijs. Zo kunnen studenten studeren op eigen maat. Dit kan voor verschillende types studenten een groot voordeel betekenen. Twee voorbeelden hiervan zijn de werkstudenten en studenten die tijd nodig hebben om zich aan te passen aan het hoger onderwijs. Deze flexibiliteit heeft echter ook negatieve gevolgen zoals studieduurverlenging. Studenten nemen immers gemiddeld minder studiepunten op, waardoor ze later afstuderen (Eindrapport Werkgroep studievoortgangsbewaking, september 2014). Voor de maatschappij betekent deze studieduurverlenging een groot verlies aan tijd en middelen. Momenteel werkt de UGent aan nieuwe maatregelen om een verhoogd studierendement en een stop van de studieduurverlenging te bekomen. De Gentse StudentenRaad wenst aan de hand van dit standpunt de visie van de student in het denkproces te integreren om tot een alomvattend pakket van stimulerende maatregelen te komen.

1. Het systematiseren, uitbouwen en versterken van de studie- en trajectbegeleiding aan de UGent

Uit een recent rapport over de visitaties van de voorbije jaren van opleidingen aan de UGent blijkt dat de UGent slecht scoort op het vlak van studie- en trajectbegeleiding in vergelijking met de andere universiteiten (Onderwijsraad UGent, 11 februari 2014). De Gentse StudentenRaad meent dat studie- en trajectbegeleiding absoluut noodzakelijk is voor studenten die het moeilijk hebben in hun studies. Studenten kunnen er terecht voor het aanpassen van hun studiemethode, oriëntering en indien nodig remediëring. Het zijn juist die zwakkere studenten echter die vaak de weg niet vinden naar de studie- en trajectbegeleiding. Daarom wil de Gentse StudentenRaad de werking van de studie- en trajectbegeleiding aan de UGent systematiseren.

De Gentse StudentenRaad stelt voor dat studenten die voor minder dan 50% van de vakken of studiepunten slagen, verplicht op een eerste gesprek moeten gaan bij een studie- en/of trajectbegeleider. Men gaat tijdens dit gesprek de oorzaak na voor de lage slaagcijfers, zij het de studiemethode, persoonlijke problemen, leerstoornissen, verkeerde oriëntering, faalangst, uitstelgedrag,... Afhankelijk van de reden, kan men een doorverwijzing faciliteren of een gepaste studie- of trajectbegeleiding voorzien. De student kan na dit eerste gesprek zelf kiezen of hij of zij dit advies volgt of niet. Deze maatregel wil de Gentse StudentenRaad reeds invoeren na het eerste semester. Op deze wijze wil de Gentse StudentenRaad zorgen voor een snelle en aangepaste

begeleiding die rekening houdt met de student en zijn/haar achtergrond. Op die manier wordt de kans op studievertraging preventief verkleind en dit al tijdens het eerste bachelorjaar.

De Gentse StudentenRaad is er zich van bewust dat dit een extra belasting voor het huidige te beperkte korps studie- en trajectbegeleiders zal betekenen. In een rondvraag van het studentenblad Schamper geven de studie- en trajectbegeleiders bovendien zelf aan over een onvoldoende aantal personeel te beschikken in vergelijking met het aantal studenten. (Vanhollebeke & Christriaens, 2015) De Gentse StudentenRaad legt om deze twee redenen nadruk op de nood aan een forse uitbreiding van het aantal studie- en trajectbegeleiders.

2. Evaluatie van de buisvakken

In elke faculteit aan de UGent zijn er buisvakken. De GSR definieert deze vakken niet als vakken waar gewoon vele studenten niet voor slagen. Het zijn vakken die leiden tot een langere studieduur omdat eenzelfde groep studenten deze vakken lang meesleept. Een laag slaagpercentage op zich maakt aldus geen buisvak. Net zo maken twee studenten geen buisvak: de groep van studenten die het vak meeneemt, moet groot genoeg zijn. In een systeem van open toegang is selectie noodzakelijk. Wanneer de selectie echter dezelfde groep studenten treft, terwijl deze studenten wel slagen voor de overige vakken, blijkt de vorm, de methode van selectie problematisch. Om die foutieve selectie tegen te gaan, stelde de Gentse StudentenRaad een lijst van buisvakken per faculteit op (Gentse StudentenRaad, 2014) en gaf deze informatie door aan de instelling, die deze lijst doorstroomde naar de decanen. De Gentse StudentenRaad wil dat deze buisvakken geëvalueerd worden. Via de evaluatie van deze buisvakken, beoogt de Gentse StudentenRaad de aandacht te vestigen op de vraag of de toetsmethodes, de eisen en de moeilijkheidsgraad van bepaalde vakken wel redelijk zijn.

3. Geen strikte scheiding van bachelor en master

Dankzij de flexibilisering is het op heden mogelijk om vakken van bachelor en master met elkaar te combineren. Dit wil zeggen dat men niet voor alle bachelorvakken geslaagd moet zijn om aan de master te beginnen waardoor een mogelijks onnodige studieduurverlenging wordt verhinderd. Het is een positief gevolg van de flexibilisering dat door de Gentse StudentenRaad wordt erkend. Echter, in sommige gevallen is er sprake van een (te) verregaande flexibilisering waarbij studenten vakken van eerste bachelor combineren met vakken van eerste master. Hierdoor gaan soms stemmen op om een strikte scheiding te hanteren tussen bachelor en master, een "harde knip". Een student mag in dat geval niet beginnen aan zijn/haar master indien hij/zij nog niet alle bachelorvakken behaald heeft. De Gentse StudentenRaad is tegen deze maatregel omdat op die manier studenten, die

bijvoorbeeld voor slechts één bachelorvak nog niet geslaagd zijn, uitgesloten worden om aan hun master te beginnen met studieduurverlenging als gevolg.

Wel erkent de Gentse StudentenRaad de gevolgen van de verre gaande flexibilisering. De Gentse StudentenRaad is akkoord met de nieuwe maatregel aan de UGent die een verbod impliceert waarbij studenten geen eerste bachelorvakken kunnen combineren met hun master. Deze regel wil de Gentse StudentenRaad echter niet van toepassing zien op schakel- en voorbereidingsprogramma's (cfr. punt 9). De Gentse Studentenraad wenst hierbij te benadrukken dat er niet geraakt mag worden aan de mogelijkheid om tweede en derde bachelorvakken te combineren met het volgen van een masteropleiding.

4. Blended Learning

Blended learning is een combinatie van online leren en campus leren (bv. hoorcolleges). Daarbij kan de lesgever gebruik maken van verschillende didactische werkvormen. Aan de UGent kan de lesgever de leeromgeving Minerva gebruiken en de toetsomgeving Curios om blended learning zo vorm te geven. Het portfolio, het discussieforum, het leerpad, de dropbox, ... kunnen gebruikt worden om leeractiviteiten te ontwikkelen en organiseren die niet noodzakelijk gelijktijdig plaatsvinden met het hoorcollege. Extra online activiteiten kunnen bv. worden ingezet als oefenhulp alsook om extra oefeningen te geven die zwakkere studenten kunnen helpen. Zelfs zuiver technische oplossingen, zoals het opnemen en ter beschikking stellen van lessen, kunnen al een enorme meerwaarde betekenen voor een student. Zo gebruiken al heel wat studenten bronnen als khanacademy.com. Het biedt aan iedere student de mogelijkheid om achteraf terug te keren naar die delen waar hij of zij het moeilijker mee heeft. Het gebruik van Khanacademy.com toont aan dat er een vraag bestaat naar het kunnen herbeschouwen van de (eventueel anders uitgelegde) leerstof. Binnen onze eigen universiteit zijn al positieve voorbeelden te vinden, zoals aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen (FPPW). Onderzoek van de Gentse StudentenRaad (GSR, 2015) toonde aan dat (op 8 februari 2015) 92,36% van de studenten (n = 301) nog steeds alle lessen bijwoonde. 56,48% gebruikte het slidecaststelsel (opname van de lessen) voornamelijk als ze onverwachts afwezig waren, 35,88% gebruikte het stelsel als herhalingsmiddel. In hetzelfde onderzoek van de Gentse StudentenRaad werden ook studenten van andere faculteiten (n = 343), waar dit stelsel niet toegepast wordt, bevraagd. Dit onderzoek toonde aan dat 97,38% van de studenten dit stelsel graag aan hun faculteit zou willen invoeren.

De Gentse StudentenRaad is een grote voorstander van blended learning en acht dit een belangrijke evolutie in het hoger onderwijs om zo studenten te helpen bij het assimileren van de leerstof. De Gentse StudentenRaad ziet potentieel in de nieuwe technieken van blended learning,

die ook de monitoraten en studie- en trajectbegeleiders kunnen helpen bij het uitvoeren van hun taak.

5. Proefexamens versus deelexamens

Proefexamens zijn 'examens' die niet meetellen voor het eindresultaat van een vak. Deze examens bestaan er voor studenten opdat zij kunnen toetsen in hoeverre zij de tot dan geziene leerstof al beheersen. Bij deelexamens wordt ook slechts een deel van de leerstof bevraagd. Indien geslaagd, vervalt hierbij dit deel van de leerstof voor het eigenlijke examen in juni of verkrijgt men al een deel van de credits van het opleidingsonderdeel.

De Gentse StudentenRaad is voorstander van het invoeren van proef- en deelexamens voor studenten in het eerste jaar. Deze kunnen studenten motiveren om te studeren tijdens het jaar. Bij een negatief resultaat op een proefexamen, krijgt de student een duidelijk signaal dat zijn/haar kennis tot op heden ontoereikend is. Dankzij deze waarschuwing kunnen studenten die vakken hebben onderschat, zich herpakken voor de echte examens. De Gentse StudentenRaad acht het ook geen slechte optie om voor vakken in andere jaren dan de eerste bachelor, waar de studenten, de proffen of de instelling zelf het nodig vinden, proefexamens te organiseren zodat studenten een goed beeld krijgen van de structuur van het werkelijke examen evenals de mate waarin hij/zij de leerstof al beheerst.

Deelexamens geven ook een dergelijk waarschuwend signaal. De Gentse StudentenRaad wenst deelexamens verplicht in te voeren voor jaarvakken in de eerste bachelor. Om studenten te motiveren om voor deze deelexamens te studeren, stelt de Gentse StudentenRaad voor om er een belonende functie aan te koppelen. De Gentse StudentenRaad pleit dat bij slagen het deel leerstof van deze deelexamens wegvalt of enkele credits reeds verworven worden. Als studenten niet slagen, verliezen ze echter niets.

Proef- en deelexamens in de eerste bachelor dienen in schakel- en voorbereidingsprogramma's behouden te worden om een gelijke behandeling voor elk student te voorzien. Vrijstellingen van proef- en deelexamens worden voor niet-modeltrajectstudenten dus niet toegestaan.

6. Een motiverende aanpak en tweede kansen, maar wel onder strengere voorwaarden

Om de studieduurverlenging aan te pakken en te besparen op onderwijs willen de Vlaamse Overheid eerste bachelorstudenten, die (te) weinig credits behalen, weigeren. De Gentse StudentenRaad is echter van mening dat studenten die door omstandigheden niet slagen voor de

helft van hun opgenomen credits een tweede kans verdienen. Weliswaar onder strengere voorwaarden.

Momenteel stelt de UGent voor om volgende maatregel in te voeren:

Indien een student niet voor 50 % van de credits van het eerste jaar slaagt, moet diezelfde student het volgende academiejaar voor minstens 75% van de credits van het eerste jaar van een generatiestudent slagen. Dit komt er op neer dat indien studenten niet voor 30 studiepunten uit hun eerste jaar slagen, dat ze het jaar erop voor minstens 45 studiepunten van hun eerste jaar geslaagd moeten zijn om verder te studeren. De studenten krijgen in principe dus 2 jaar om voor 75% van hun eerste bachelor te slagen. Een andere regel die hieraan verbonden is, stelt dat een student voor minstens 30 studiepunten (50%) geslaagd moet zijn in zijn/haar eerste jaar, om vakken te mogen opnemen van het tweede bachelorjaar.

Versie 1: De GSR is voorstander

De Gentse StudentenRaad steunt het eerste deel van deze maatregel indien een verplicht gesprek met een studie- en/of trajectbegeleider volgt op het niet verwerven van de benodigde credits (50%). Zo kunnen de redenen van het niet-slagen verhelderd worden en kan de student hulp aangeboden krijgen bij het studeren. De Gentse StudentenRaad vindt het belangrijk dat dit ook geldt na het niet-slagen voor de helft van de credits in het eerste semester, en niet enkel na de herexamenperiode, zodat de student zich kan herpakken in het tweede semester. Zo kan reeds preventief gewerkt worden aan het beperken van de studieduurverlenging.

Versie 2: De GSR is geen voorstander

De Gentse StudentenRaad steunt het eerste deel van deze maatregel niet. De studenten krijgen in principe dus 2 jaar om voor 75% van hun eerste bachelor te slagen. Dit vindt de Gentse StudentenRaad een te milde maatregel die geen intrinsieke oplossing zal bieden aan het vraagstuk van de te ver gevorderde flexibilisering. De Gentse StudentenRaad wil dat de 75%-regel, nadat je voor minder dan 50% geslaagd bent in de eerste bachelor, geldt voor het volledige traject dat de student heeft opgenomen in zijn/haar tweede jaar studeren. Dus niet enkel voor de eerste bachelorvakken. De Gentse StudentenRaad vraagt in het kader van deze regel dat een verplicht gesprek met een studie- en/of trajectbegeleider volgt op het niet verwerven van de benodigde credits (50%) om de reden van het niet-slagen te verhelderen en de student zo hulp te bieden bij het studeren. De Gentse StudentenRaad vindt het belangrijk dat dit ook geldt na het niet-slagen voor de helft van de credits in het eerste semester, en niet enkel na de herexamenperiode, zodat de student zich kan herpakken in het tweede semester. Zo kan reeds preventief gewerkt worden aan het beperken van de studieduurverlenging.

De Gentse StudentenRaad is bij de tweede regel van mening dat studenten het recht moeten hebben om, tijdens de nieuw opgelegde voorwaarden voor de eerste bachelor, een uitzondering aan te kunnen vragen om extra studiepunten op te nemen binnen zijn/haar diplomadoelcontract. Dit vanwege ongelijke werklastverdeling in de twee semesters zoals een vol en een leeg semester of situaties waarin studenten uiterst weinig studiepunten hebben per semester. Een student moet bijvoorbeeld ook in het bisjaar recht hebben om bv. meer dan 40 studiepunten op te nemen. Verder vindt de Gentse StudentenRaad dat deze aanvraag niet moet gebeuren via de institutionele beroepsprocedure. De curriculumcommissie behoudt ten allen tijde het recht om uitzonderingen toe te staan op vraag van de student.

7. Het versoepelen van de volgtijdelijkheid

Momenteel is er op sommige opleidingsonderdelen een volgtijdelijkheid ingelast. Daardoor mogen studenten nog niet starten met een bepaald vak totdat zij geslaagd zijn voor een voorgaand vak. Het gevolg daarvan is dat er studieduurverlenging ontstaat doordat studenten soms een jaar moeten wachten om aan een vak te beginnen.

De Gentse StudentenRaad vindt deze voorwaarden soms te streng, zelfs arbitrair en is daarom voorstander van een versoepeling van de volgtijdelijkheidsregels. Deze versoepeling brengt het gevaar met zich mee dat de student niet over de vereiste kennis en vaardigheden zou beschikken of zelf zou shoppen tussen de opleidingsonderdelen afhankelijk van de moeilijkheidsgraad of eigen interesses. De Gentse StudentenRaad ziet het duidelijk vermelden van de begincompetenties van de vakken op de ECTS-fiches als oplossing voor dit reëel risico. De student kan op deze manier zelf uitmaken of hij/zij denkt over genoeg competenties te bezitten om een bepaald vak op te nemen.

8. Deliberatieregels aanpassen

Volgens het huidige Onderwijs en Examenreglement kan een student enkel gedelibereerd worden in de eerste bachelor en in het laatste masterjaar voor maximaal 12 gewogen punten.

Gewogen punten worden berekend door het tekort te vermenigvuldigen met het aantal studiepunten dat het vak telt: bijvoorbeeld je scoort een 9 voor een vak van 4 studiepunten: dan is het aantal gewogen punten het tekort op het vak (1 punt) x het aantal studiepunten (4 punten) = 4 gewogen punten.

Gezien de deliberatieregels zich nu voornamelijk beperken tot twee studiejaar (de eerste bachelor en het laatste masterjaar), is de Gentse StudentenRaad voor de invoering van deliberatieregels in

alle jaren voor maximaal 12 gewogen punten samen. Concreet betekent dit dat studenten gedurende hun bachelorjaren voor maximaal zes gewogen punten gedelibereerd mogen worden en op het einde van de master voor 12 gewogen punten op voorwaarde dat dit samen maximaal 12 gewogen punten zijn. Dit omwille van het feit dat studenten die bv. niet slagen voor een derdejaarsvak, momenteel niet gedelibereerd kunnen worden en dit vak dan soms meesleuren. Door de invoering van de deliberatieregels in alle jaren, kan zo'n student wel gedelibereerd worden, wat zorgt voor een verkleining van de kans op studieduurverlenging.

9. Gelijke studiekansen voor schakel- en voorbereidingsprogramma's

De UGent stelt voor dat vanaf het academiejaar 2015-2016 studenten niet aan hun master kunnen beginnen indien ze nog vakken uit de eerste bachelor moeten voltooien.

Studenten uit het schakel- en voorbereidingsprogramma nemen vakken op uit verschillende bachelorjaren. Als deze regel ook van toepassing zou zijn op deze studenten, worden deze studenten benadeeld omdat zij maar twee examenkansen bekomen (eerste en tweede zit in augustus) terwijl generatiestudenten zes examenkansen krijgen. Om deze reden vindt De Gentse StudentenRaad dat deze regel niet mag gelden voor schakel- en voorbereidingsprogramma's. Elke student is voor de Gentse StudentenRaad evenwaardig en verdient dus een gelijk aantal examenkansen.

Referenties

Gentse StudentenRaad (2015), Opname-archieef. Geraadpleegd op <http://gsr.ugent.be/slidecast.html>, 08/02/2015.

Onderwijsraad UGent (2014), Visitatierapport 2009 - 2012. *Intern document UGent*.

Vanhollebeke, A. & Christiaens, E. (2015). Studiebegeleiders onder druk. *Schamper*, 40(551), 8-10.

Werkgroep studievoortgangsbewaking (2014). Eindrapportering september 2014. Geraadpleegd op: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/publicaties/Rapport-Studievoortgangsbewaking.pdf> 06/03/2015.